

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av St Johannesgatan, Uppsala

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2021). *Dendrokronologisk analys av St Johannesgatan, Uppsala*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2021:15). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

20 Februari 2021

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:15

Anton Hansson & Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ST JOHANNESGATAN, UPPSALA

Uppdragsgivare: Stiftelsen Upplandsmuseet, Fyristorg 2, 753 10 Uppsala. Org nr 817600-7071
(kontaktperson Malin Lucas, 070 202 81 29)

Område: Uppsala **Prov nr:** 57717-57759 **Antal Prov:** 43

Dendrokronologiskt objekt: Diverse prover från en arkeologisk utgrävning. Projektnr 8779

Resultat:

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentarer; (mer vågad datering inom parantes)
57717	A13	Tall	171	Sp 75, Nära W	1316	1316-1321	(1316-1318)
57718	A20	Tall	109	Sp 65, Ej W	1318	1318-1328	
57719	A7:1	Tall	59	Sp 34, Ej W	Ej säker		Brandskadad (1304-1334) 57719, 746 samma träd
57720	Kubb sträcka 8	Ek	108	Ej Sp, Ej W	Ej säker		(E 1368)
57721	A22:1	Tall	19	W	X		
57722	A117:1	Tall	59	Sp 44, Ej W	1289	1289-1320	(1289-1299)
57723	A117:2	Tall	70	Sp 50, Ej W	1289	1289-1314	57723, 724 samma träd(1289-1299)
57724	A117:3	Tall	78	Sp 50, Ej W	1289	1289-1314	57723, 724 samma träd(1289-1299)
57725	Rustbädd 1	Tall	159	Sp 55, Nära W	1845	1846-1851	57725, 728 samma träd(1846-1848)
57726	Rustbädd 2	Tall	160	Sp 55, Nära W	1847	1847-1852	57726, 727 samma träd(1847-1848)
57727	Rustbädd 3	Tall	163	Sp 68, Nära W	1847	1847-1852	57726, 727 samma träd(1847-1848)
57728	Rustbädd 4	Tall	152	Sp 47, Nära W	1846	1846-1851	57725, 728 samma träd(1846-1848)
57729	A22:2	Tall	34	Sp 26, B W	X		
57730	A1:1	Tall	83	Sp 45, Ej W	1288	1288-1318	(1288-1308)
57731	A181	Tall	22:1	Ej W	Ej datering		
57732	A1:2	Tall	138	Sp 78, Ej W	1473	1473-1495	
57733	A1:3	Tall	62	Sp (50), Ej W	1412	1412-1437	
57734	A22:3	Tall	20	W	X		
57735	A103	Tall	115	Sp (80), Ej W	1266	1266-1286	
57736	A104	Ek	339	Sp 20, Ej W	1379	1379-1383	
57737	A39	Ek	112	Ej Sp, Ej W	1220	E 1230	(1230-1300)
57738	A21:1	Tall	27; 3	(W)	Ej datering		Prov i 2 bitar, oklart om från samma träd
57739	A101	Tall	139	Sp 50, Ej W	1289	1289-1320	(1289-1309)
57740	A172	Tall	35	W	Ej datering		
57741	A41	Ek	176	Sp 16, Ej W	1275	1279-1283	57741, 753, 756 samma träd
57742	A21:2	Tall	66	Sp 36, Ej W	1283	1292-1322	
57743	A90/98	Tall	71, 43	(Sp), Ej W	1283	E 1283	Prov i 2 bitar, ej från samma träd. En bit dateras 1283, den andra dateras ej.
57744	A22:4	Tall	15	W	X		
57745	A92	Tall	85	(Sp), Ej W	Ej datering		Stört prov

57746	A7:2	Tall	36	Sp 18, Ej W	Ej säker		Brandskadad (1304-1334) 57719, 746 samma träd
57747	A125	Gran	32	Ej W	Ej datering		
57748	A108:1	Ek	164	Ej Sp, Ej W	1233	1247-1287	(1247-1267) 57748, 749 samma träd
57749	A108:2	Ek	153	nära Sp, Ej W	1237	1247-1287	(1247-1267) 57748, 749 samma träd
57750	A176	Tall	50	Sp 34, Ej W	Ej säker		(1281-1301)
57751	A97:1	Tall	48; 1	Sp (35), Ej W	Ej Säker		(1293-1323)
57752	A95	Tall	19	(W)	Ej datering		
57753	A102	Ek	180	Sp 18, Ej W	1277	1279-1283	57741, 753, 756 samma träd
57754	A109:1	Tall	11	W	Ej datering		
57755	A182	Ek	124	Ej Sp, Ej W	1232	E 1242	(1242-1300)
57756	A184	Ek	176	Sp 19, Ej W	1279	1279-1283	57741, 753, 756 samma träd
57757	A97:2	Tall	82; 3	Sp 47, Ej W	1298	1298-1326	
57758	A117:4	Tall	24	W	Ej datering		
57759	A109:2	Tall	51; 1	Sp 31, Ej W	Ej datering		

Uppgifter inom parantes är inte helt säkra

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Många yttersta årsring 1289

Av de 43 analyserade proverna har 25 gått att med säkerhet att datera. Majoriteten av proverna dateras från **andra halvan av 1200-talet till första halvan av 1300-talet**. Dessutom förekommer virke **avverkat på 1400- samt 1800-talet** i undersökningen.

Ytterligare fem prov har med lägre säkerhet daterats. Om dessa dateringar är korrekta så har detta virke också avverkats under andra halvan av 1200-talet till början av 1300-talet.

Rustbädden, prov 57725-728 har om ett gemensamt fällningsår förutsätts avverkats **1847-1851**, mest sannolikt från vinterhalvåret 1847/48 till 1848/49. Proverna 57722-57724 A117:1-3 kan ha avverkats vid ett gemensamt tillfälle någon gång åren **1289-1314**, mest sannolikt 1289-1299. Proverna 57730, 57732 och 57733 (A1:1-3) kan inte ha avverkats vid ett och samma tillfälle.

Ekproven 57748, 749, 755 saknar splint och får därför endast efterdateringar. Dock tyder provens kurvatur på att endast några tiotals år saknas till vankant vilket avspeglas i det mer spetsiga dateringsförslaget.

Fyra prov, A22:1-4, har avverkats ett gemensamt år X, men på grund av de få årsringarna har ett kalenderår ej gått att fastställa.

Nio prov har ej gått att datera, främst på grund av för få årsringar. Prov A92 uppvisar ett stort ringbreddsmönster som gör att provet ej gått att datera.

Det daterade virket har hämtats ifrån **Uppland eller angränsande landskap** och kan således vara lokalt till Uppsalatrakten.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891